

Emmaus. Trochu jiná charita

Současný stav našeho chápání pojmu charita zdá se mi konotuje více oblast, kterou je nutno realizovat či držet při životě, než oblast, která vychází z přirozené lidské dobročinnosti a onoho latinského „caritas“ - slitování. Často se omezuje na „dát na dobrou věc“. Nejčastěji peníze, pak čas, energii, zkušenosti. Neočekává se „nic víc“ než uspokojivý pocit, že jsme pomohli dobré a smysluplné věci. Netvrdím, že je to špatně. Naopak. Vždyť toto je jeden z hlavních impulsů, který lidi k charitě vede. V následujícím textu se budu věnovat hnutí Emmaus, jež může být chápáno jako charitativní organizace, kterou ve své podstatě je, ale svými přesahy sociálními, psychologicko-terapeutickými či environmentálními u tohoto pojmu rozhodně nezůstává.

Emmaus bylo založeno ve Francii r. 1949 katolickým knězem Abbé Pierrem. Tento muž pomáhal lidem bez domova a podařilo se mu dát impuls ke vzniku více podobných center, jakým bylo to v Paříži. Myšlenka, která na počátku zrodila hnutí, má tedy křesťanské kořeny vycházející z křesťanského učení a etiky¹. Stejně jako název organizace je symbolicky převzatý z biblického příběhu, který vypráví o naději. Přesto dnes toto hnutí funguje sekulárně a neklade žádné nároky na náboženskou víru či nevíru svých „companions“². Těmi jsou právě lidé, které organizace bere za svou „cílovou skupinu“ - lidé bez domova, „na dně“, kteří se ocitli na životní křižovatce, ze které se sami nesnadno dostávají. Emmaus

Otázka
chápání
pojmu
charita

Vznik
Emmaus
jako
křesťanského
charitativního
hnutí

¹ Zde mám na mysli především lásku k bližnímu (tzv. druhé největší přikázání) zakotvenou v druhé části biblického Desatera.

² Companions – společníci, druhové – jako označení lidí, kteří se participují na fungování organizace a prakticky ji tvoří.

se jim v těchto situacích nabízí jako útočiště nebo místo, kde se mohou z onoho symbolického dna odrazit. Důležitý je tu aspekt, že k tomu nedochází jen pomocí charity druhých lidí, ale především skrz vlastní iniciativu a práci³.

Nyní se dostávám k hlavnímu aspektu environmentálně příznivého způsobu žití v Emmaus, které funguje globálně⁴ na bázi jednotlivých lokálních komunit. Tímto aspektem je skutečnost, že existence organizace, resp. jejích jednotlivých „poboček“, je založena na sběru second-hand věcí pro někoho již nepotřebných. Jde o oblečení, domácí potřeby, knihy, CD, nábytek... Tyto věci companions třídí, a pokud je to potřeba, i renovují. To je případ především darovaných kusů nábytku, který je právě výraznou Emmaus komoditou. Dále je prodávají či posílají do míst, kde je to zrovna třeba. Tím vlastně sami fungují jako charita nebo humanitární organizace a znovu dávají do oběhu věci, které by byly bez užitku vyhozeny. Vydělané peníze z prodeje pak slouží komunitě na pokrytí části nákladů jejího chodu. Může se tedy do jisté míry považovat za samozásobitelskou. Zajímavé je, že hnutí si na těchto environmentálních aspektech příliš nezakládá⁵. Důležitější jsou tu aspekty sociální - pomoc lidem v tíživé životní situaci, vytvoření pracovní platformy a života v domáckém společenství. To je směrodatnější.

Kohák aj. v tomto přístupu vidí jednu z cest z ekologické krize, kterou dle něj pocítujeme na třech úrovních. Lokální, globální a osobní, kde třetí z nich spočívá v pokroucení mezilidských vztahů, které má za následek pokroucení vztahu k přírodě (Kohák 1998: 19).

³ V tomto ohledu je Emmaus podobné konceptu Fair Trade. Tedy spravedlivá odměna za danou a udělanou práci, ne charita v obvyklém chápání slova smyslu a získání prostředků „za nic“.

⁴ V současnosti v 36 zemích.

⁵ Resp. je nemá jako zásadní součást svých stanov, na základě kterých funguje. Když jsem však byla v jednom ze švédských Emmaus jako dobrovolnice, v informačním dopise v odstavci „Jak se sem dostat“ byla prosba-apel, abychom se snažili, s přihlédnutím na zásady organizace, využít k dopravě jinou než leteckou variantu cestování. Snad by se tedy dalo říci, že každá komunita si svou environmentální odpovědnost režiruje po svém.

**Trochu jiná
charita –
šetrnost
v několika
oblastech**

**Ne úplně
vědomé
příspěvní
k vyřešení
ekologické
krize**

Pokud se budeme snažit vztahy mezi lidmi „narovnávat“, uděláme krok k řešení ekologické krize. Podle této teorie jde hnutí Emmaus proti ekologické krizi právě tímto způsobem. Snad aniž by o tom samo vědělo.

Jak již bylo řečeno, hnutí vzniklo na humánních a sociálních hodnotách⁶. Ty v jeho chodu hrají významnou roli. Zároveň však nejsou tím jediným, na čem toto hnutí vytvářející komunity stojí. Dle Melucciho, kterého ve své knize parafrázuje Delanty (Delanty 2003: 123), bychom to, co Emmaus charakterizuje, mohli označit za sociální akci, kterou je komunita definována a díky které vlastně znovu-vzniká, funguje a udržuje se. A to více než na systému hodnot či struktuře organizace⁷. U Melucciho jde o jakýsi procesuální koncept založený na stále se udržujícím systému vztahů v komunitě, který v tomto smyslu vztahuje na komunitu-organizaci Emmaus.

Companions, ženy či muži, jsou spojeni podobnými situacemi, které je do Emmaus přivedly. To základní, co je spojuje v komunitě, je logicky společný život v ní. Bydlení, strava⁸, práce, řád, který dodržují. Nějakým způsobem musejí mít také blízko k východiskům, ze kterých hnutí čerpá a na kterých zakládá svou vizi⁹. Podle Poppleho, který ve své knize nabízí asi osm různých modelů práce komunit, bych pro Emmaus zvolila komunitu rozvoje (community development), které autor přiřazuje následující charakteristiky.

V komunitě rozvoje je snaha zlepšit kvalitu života členů skrz jejich dovednosti a odvalu či odhodlání ke změnám, a to využitím především svépomoci a vlastních prostředků komunity. Zároveň je tu důležitá ta stránka

**Komunita
sociální
akce**

**Komunita
rozvoje**

**Jaká je
komunita
rozvoje?**

---

⁶ Viz. Všeobecný manifest hnutí Emmaus. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.emmaus.org.uk/assets/files/universal-manifesto.pdf>>.

⁷ Každá komunita v rámci Emmaus organizace má svá specifika ve fungování, kterými se více či méně odlišuje.

⁸ Společná jídla jsou u Emmaus, jako u většiny komunit, důležitou součástí života. Označení companions (z lat.) vlastně znamená „ty, kteří společně jedí chléb“.

⁹ Viz. pozn. 6

věci, že se komunita svými aktivitami obrací na místní lidi, „sousedy“, které tak vtahuje do svých aktivit. V případě Emmaus komunita vzniká tam, kde jsou k tomu příhodné podmínky ve smyslu místa a tamějších možností a příležitostí (otevřenost místních k projektu, početnost cílové skupiny, kapitál atp.), které lze využít a se kterými jde dále pracovat. K tomuto typu komunity dále patří existence asistujících skupin v rámci jejího chodu. Jedná se např. o ty (budu-li opět konkrétně mluvit k případu Emmaus), kteří stojí za vznikem jednotlivých lokálních komunit, o ty, kteří organizaci či její „pobočky“ řídí, nebo o dobrovolníky, kteří pomáhají s chodem organizace v různých oblastech a v různých fázích jejího vývoje.

Environmentální dimenze Emmaus jsou z výše popsaného doufám čitelné, i když nejsou hlavními v rámci tohoto hnutí. Hlavní myšlenkou stále zůstává vytvoření příležitosti k navrácení se do důstojného života v naší společnosti či světě a hledání identity. Přesto z pohledu našeho zaměření nemůže zůstat mimo „recyklace“ nepotřebných věcí nebo ono „dvojité“ zaměření činnosti na komunitu, kdy se v jednom ohledu snaží pracovat na sobě a v tom druhém podporuje společenství a místo své lokalizace.

Shrnutí

LITERATURA:

Delanty, G.: *Community*. London and New York: Routledge, 2003. ISBN 041523686X.

Kohák, E.: *Zelená svatozář. Kapitoly z ekologické etiky*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1998. ISBN 808585063X.

Popple, K.: *Analysing community work. Its theory and practice*. Buckingham: Open University Press, 1996. ISBN 0335194087.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

www.emmaus.org.uk